

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Павлина Кирилова Аначкова

По дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор” по научна специалност 3.8 Икономика (Политическа икономия)

на тема: “Банково стрес-тестване: Ефективност на макропруденциалния стрес тест за оценка на банкова устойчивост”

Автор: Венцислав Николаев Христов, Софийски университет „Св. Климент Охридски“ – Стопански факултет, катедра „Икономика“

Научен ръководител: проф. д-р Мария Видолова

Представени материали

Представеният дисертационен труд е в общ обем от 269 страници. Състои се от увод (7 страници), пет глави (226 страници), заключение (9 страници), списък на използваната литература (198 източника) и 5 приложения (11 страници). Библиографската справка съдържа 25 източника на български език и 173 на английски език.

Актуалност на проблема

Стрес-тестовите, като методология и практика се появяват за първи път в областта на управлението на пазарния риск в практиката от инвестиционните посредници. Стрес-тестът е общ термин използван от финансовите институции, за да измерят потенциалната уязвимост на извънредни и малко вероятни събития CGFS (2000)¹. Използването на стрес-

¹ CGFS (2000), Committee on Global Financial System, Stress testing by Large Financial Institutions: Current Practice and Aggregation Issues, стр. 8

тестовите в практиката на регулаторите започва на доста по-късен етап от практиката на „регулираните“. Quagliariello² (2009) посочва, че в началото на 90-те години големите международни банки използват стрес-тестовите за вътрешно-управленски цели. През 2000 г. докладът на РГ на Комитета на глобалните финансови институции завършва със заключението, че макар че нямат достатъчно информация дали агрегираните стрес-тестове са полезни за регулаторите, те предлагат да се започне с набирането на данни, които да се използват за провеждането на т.нар. агрегирани стрес-тестове.

Особена актуалност стрес-тестовите придобиха след голямата финансова криза от 2008, тъй като надзорните регулатори не само в банковия, но и в застрахователния сектор и в сектора на пенсионните фондове започнаха активно да ги използват за регулаторни цели. Инструментът се утвърждава като неразделна част от регулаторната и надзорна политика по целия свят, включително и в България за поддържане на финансова стабилност. В допълнение заедно с преглед на качеството на активите, ЕЦБ ще проведе през 2019 г. стрес тест за банките в България по линия на подготовката на страната за присъединяване към Валутния механизъм II (ERM II) и към Банковия съюз.

Дисертационният труд разглежда именно този въпрос в контекста на необходимостта в българската научна литература за цялостен практико-приложен анализ по проблема. В частност изследването представлява първи опит за обвързване на теория и практика при приложението на стрес тестове за оценка на стабилността на банковата система в България.

Обща характеристика на научно-изследователската, научно-приложната дейност на докторанта

След прочита на текста на дисертацията и след като се запознах с личните изследователски качества на докторанта считам, че г-н Христов е организиран и мотивиран млад изследовател в областта на банковото дело и финансите.

Докторантът е придобил солиден практически опит в областта на надзора на кредитните институции, включително, като е взел участие в провеждането на стрес-теста и прегледа на качеството на активите на банките, проведено от БНБ през 2016 г. В качеството

² Mario Quagliariello (2009), Stress-testing the Banking System: Methodologies and Applications

си на служител на управление „Банков надзор“ на БНБ г-н Христов е участвал в изготвянето и прилагането на методологията на стрес-теста. Считам, че той притежава необходимото количество и качество-авторски публикации, за да бъде предложен за защита на дисертационният труд и след нейното успешно приключване да му бъде присвоена научната степен „доктор“.

Оценка на основните приноси на кандидата

- Освен отлично познаване на чуждия опит и методологии в провеждането на стрес-тестове, докторантът е много добре запознат в детайли с българските специфики, характерни за кредитните институции. Той показва значителен и безспорен личен творчески принос, внесен чрез дисертационният труд, който практически няма аналог, публикуван у нас до момента.

- Задълбочените познания на автора на дисертацията обогатяват научната литература с извършения цялостен, систематизиран и практически насочен анализ, ориентиран към еволюцията на банковия риск и приложението на стрес тестове. Синтезираната съвременна теоретико-методологична рамка за макропруденциално стрес-тестване е всеобхватна, логически последователна и в достатъчна пълнота.

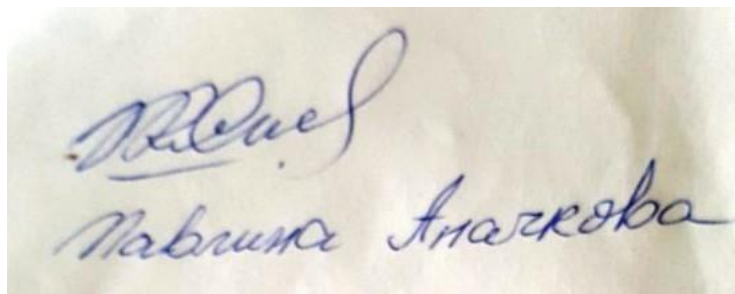
- Практико-приложните приноси също отразяват добавената стойност на изследването. Изведените най-добри международни практики за макропруденциално стрес-тестване от сравнителен анализ на провеждане на стрес тестове на централни банки в страни от Централна и Източна Европа и извън еврозоната за периода 2000 – 2014 г. и от задълбочения преглед на стрес теста на БНБ през 2016 г. са възможни за приложение към други икономики в региона със сходно по развитие и характеристики банково посредничество. Извършените стрес тестове за капитала и ликвидността на банковата система в България предоставят оценки за стабилността на сектора към различни сценарийни шокове. По този начин се открояват зоните на уязвимост и каналите за разпространение на идентифицираните рискове. Предоставеният технически инструментариум дава възможност на всеки ползвател да извършва симулации, като включените динамични редове спомагат за допълнително изследване по усъвършенстване на методологията и по калибриране на оценките.

Критични бележки и препоръки

- При поискване, авторът може да предостави обработените масиви от данни за ползвания иконометричен софтуер.
- От посочените области на бъдещо развитие по темата, предлагам на автора да потърси динамични варианти за обвързване на капиталовия и ликвидния стрес тест в единна рамка на шокове, поради различното влияние на рисковете в кумулативен, или взаимно амплифициран аспект.
- Дисертационният труд би спечелил ако се подложи на задълбочен анализ началния счетоводен баланс и ОПР, тъй като добре известен факт, е че у нас има кредитни институции, които в продължения на няколко отчетни периода успяват систематично да повишат капиталовата си позиция в резултат на високи еднократни извънредни приходи от продажби или преоценка на други активи (обичайно това са имоти, придобити срещу необслужвани кредити). Именно ако качеството на началните счетоводни баланси (активи) и ОПР за тези институции е компрометирано, това може да компроментира всички последващи действия по стресиране на баланса и достигнатите изводи за финансовата устойчивост. На този факт дисертационният труд следва да обърне внимание.
- С ясното разбиране, че е изключително малко вероятно събитие, но въпреки това интересно интелектуално упражнение би било да се стресира валутния курс лев-евро и да се извърши ликвиден и след това капиталов стрес-тест.
- Дисертацията следва да обърне внимание на факта, че СТ и ПКА са инструменти за упражняване на **периодичен надзорен преглед и натиск** с оглед дисциплиниране на поведението и уеднаквяване на практиките за капиталовото планиране, приложими в банковия сектор.
- Накрая но не и по значение в заглавието е посочена думата ефективност, но в дисертационният труд не е посочен обективен количествен показател за оценка на ефективността. Доколкото е трудно да се даде такъв, бих препоръчала на автора да конкретизира субективни качествени критерии за оценка на ефективността от стрес-теста и неговата методология.

Заклучение

Авторът на становището получи много добри впечатления от представения от докторанта дисертационен труд. Г-н Христов е организиран и мотивиран млад изследовател в областта на банковото дело и финансите. Като имам предвид казаното по-горе, считам че дисертацията напълно съответства по форма и съдържание, на изискванията за дисертация за получаване на образователната и научна степен "доктор" по специалността. Отчитайки и приносите на дисертанта, убедено препоръчвам на членовете на уважаемото жури да гласуват за присъждане на тази степен на г-н Христов.

A photograph of a handwritten signature in blue ink on a light-colored surface. The signature is written in a cursive style and reads "Павлина Аначкова".

Подпис:

/доц. д-р П. Аначкова/

13.02.2019 г.